

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **R. Y.**, zastoupený Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 4, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2019, čj. OAM-164/LE-BA02-LE27-2019, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 7. 2019, čj. 63 Az 25/2019-40,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci Mgr. Ladislavu Bártovi, advokátovi se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **3 400 Kč**, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím dle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), žalobci neudělil mezinárodní ochranu. Žádost o mezinárodní ochranu žalobce odůvodnil tak, že na Ukrajině probíhá vojenský konflikt, do kterého by byl pravděpodobně povolán. Nechce nastoupit do armády a bojí se o svůj život. Povolávací rozkazy se mu několikrát pokoušeli doručit. Jelikož ho nezastihli, zase si je odvezli, žalobce tudíž povolávací rozkazy nemůže doložit. Jako další důvod uvedl, že chce v ČR pracovat. Žalovaný své rozhodnutí odůvodnil mj. tím, že brannou povinností a povinnou vojenskou službu nelze označit za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Vyhýbání se vojenské službě a dezercce nemohou být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, byť by takové jednání bylo v zemi původu trestné. Vyhýbání se vojenské službě je navíc na Ukrajině trestné pouze v případě, že si občan převzal povolávací rozkaz. Stěžovatel tak ale nikdy neučinil. Na Ukrajině je běžnou praxí, že se občané vyhýbají vojenské službě tím, že nepřebírají povolávací rozkazy. Jak navíc vyplývá z podkladů pro rozhodnutí, do oblastí bojů jsou nasazováni pouze profesionální vojáci a dobrovolníci. Žalobce jako voják základní vojenské služby by proto nemohl být nasazen do oblastí bojů na východě země.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou u Krajského soudu v Ostravě (dále „krajský soud“), ve které namítal, že se žalovaný opomněl vypořádat s tím, že žalobci hrozí uložení trestu odnětí svobody, byť z legitimního důvodu. Podmínky v ukrajinských věznicích by mohly vést

k porušení čl. 3 a 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), a tudíž by byly důvodem pro udělení doplňkové ochrany.

[3] Krajský soud těmto námitkám nevyhověl a žalobu v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Žalobce podle soudu v průběhu správního řízení nic o neutěšenosti ukrajinských věznic netvrdil. Nebylo tedy povinností žalovaného, aby spekulativně domýšlel další argumenty. Obavy žalobce jsou navíc spekulativní i z toho důvodu, že dosud nepřevzal povolávací rozkaz, tudíž mu nehrozí uvěznění.

[4] Proti tomuto rozsudku nyní žalobce (dále „stěžovatel“) brojí kasační stížností. K otázce přijatelnosti kasační stížnosti uvádí, že se krajský soud dopustil pochybení spočívajícího ve zcela nesprávném vyhodnocení obav stěžovatele z následků nenastoupení vojenské služby. Stěžovatel nesouhlasí se závěry krajského soudu a zdůrazňuje, že v žádosti o mezinárodní ochranu, jakož i v průběhu správního řízení uváděl, že důvodem žádosti o mezinárodní ochranu je obava z odvedení do armády. Tyto obavy vyplývají ze skutečnosti, že se ukrajinské úřady v minulosti snažily stěžovateli doručit povolávací rozkaz. Žalovaný správně vycházel ze skutečnosti, že stěžovateli za nenastoupení vojenské služby hrozí nikoliv zanedbatelný trest odnětí svobody. Zcela se však opomněl vypořádat se skutečností, že je stěžovatel ohrožen trestem odnětí svobody. Skutečnost, že by stěžovatel mohl být vystaven podmínkám v ukrajinských věznicích, si vyžaduje samostatnou úvahu bez ohledu na to, že stěžovatel tímto sám argumentoval. Stěžovatel zopakoval, že v ukrajinských věznicích panují neakceptovatelné podmínky, jež by mohly vést k porušení čl. 3 a 5 Úmluvy a byly by tedy důvodem pro udělení doplňkové ochrany, a kterými se ve své judikatuře již zabýval také ESLP a dále odkázal na zprávy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání (CPT).

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil tak, že rozhodnutí o mezinárodní ochraně je v souladu se zákony, podrobně se zabýval všemi uplatněnými tvrzeními stěžovatele a neshledal je azylově relevantními. Žádost vyhodnotil ve svém rozhodnutí podrobně, dostatečně jasně a srozumitelně. Plně se ztotožňuje se závěry, které v napadeném rozsudku vyslovil krajský soud. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl, případně odmítl pro nepřijatelnost.

[6] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je nepřijatelná.

[7] Podle § 104a odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), Nejvyšší správní soud kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany odmítne pro nepřijatelnost, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele; k tomu, kdy je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná, existuje početná a ustálená judikatura tohoto soudu (viz zejm. stěžovatelem citované usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39).

[8] Jedná-li se o stěžovatelem tvrzený důvod přijatelnosti kasační stížnosti, lze poukázat na ustálenou judikaturu zdejšího soudu. Z ní zřetelně vyplývá požadavek, že v případě doplňkové ochrany musí být tvrzená skutečnost o hrozbě nebezpečí vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, již se v kasační stížnosti dovolává i stěžovatel, ze strany žadatele prokázána v intencích „reálného nebezpečí“ mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, čj. 2 Azs 71/2006-82, nebo ze dne 25. 7. 2005, čj. 5 Azs 116/2005-58). K tomu lze dodat, že stěžovateli dosud reálné nebezpečí věznění na Ukrajině nehrozí a jedná se jen o jeho hypotetické úvahy, které nutně předpokládají splnění několika dalších podmínek, které v daném případě dosud nenastaly a nastat ani nemusí. Stěžovateli by musel být nejdříve doručen povolávací rozkaz. Ani v případě nuceného

pokračování

návratu a předání ukrajinským státním orgánům nemusí s jistotou dojít k předání povolávacího rozkazu, neboť v současné době na Ukrajině nedochází k odvodům, poslední mobilizace se konala v roce 2016 a na frontě nyní bojují pouze dobrovolníci a profesionálové. Dále by stěžovatel musel výkon služby odmítnout a nevyužít ani možností alternativní služby (k tomu srov. např. usnesení zdejšího soudu ze dne 11. 8. 2016, čj. 2 Azs 135/2016-34), a zároveň by mu musel být skutečně uložen trest odnětí svobody, který by mu v takovém případě hrozil.

[9] Dále je třeba připomenout, že stěžovatel v rámci řízení o žádosti o mezinárodní ochranu vůbec nezmiňoval případné obavy stran podmínek výkonu trestu odnětí svobody na Ukrajině a poukazoval na ně až v žalobě. Po celou dobu řízení zdůrazňoval zejména neochotu vykonávat brannou povinnost. V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel, z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích vychází. Žadatele stíhá břemeno tvrzení, důkazní břemeno je následně rozloženo mezi něj a správní orgán. Správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů udělení mezinárodní ochrany, které vycházejí z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2013, čj. 9 Azs 1/2013-38, ze dne 11. 12. 2015, čj. 5 Azs 134/2014-48, a ze dne 11. 12. 2015, čj. 5 Azs 134/2014-48, nebo rozsudky ze dne 18. 12. 2003, čj. 5 Azs 22/2003-41, a ze dne 26. 10. 2016, čj. 1 Azs 214/2016-32). Pokud soud pomine výše uvedený fakt, tedy, že stěžovateli trest odnětí svobody reálně nehrozí, stěžovatel navíc tyto obavy v řízení před správním orgánem vůbec netvrdil. Nemůže mu tudíž nyní vytýkat, že se jimi dostatečně nezabýval.

[10] K obdobné situaci jako v případě stěžovatele se zdejší soud vyjádřil ve svém usnesení ze dne 15. 10. 2015, čj. 9 Azs 211/2015-23. Zde stěžovatel ukrajinské státní příslušnosti, jakožto neúspěšný žadatel o mezinárodní ochranu, namítal, že se žalovaný „dostatečně nezabýval námitkou týkající se tristiálních podmínek v ukrajinských věznicích, které lze označit za nelidské či ponižující zacházení. Ve správním řízení stěžovatel uvedl, že mu hrozí trest odnětí svobody, vyslovil tedy obavu ze svého uvěznění. Z toho důvodu měl žalovaný obstarat informace o podmínkách v ukrajinských věznicích, což neučinil.“ Nejvyšší správní soud konstatoval, že „při posouzení uvedené otázky vycházel ze závěru své judikatury vztahující se ke zjišťování skutečností, které by mohly představovat závažnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu (tedy i mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, které stěžovatel zmiňoval), dle které „[z]ávažnou újmu podle citovaného ustanovení je správní orgán povinen se zabývat, je-li žadatelem o mezinárodní ochranu namítána nebo vyjde-li v průběhu správního řízení jinak najevo. **Pokud žadatel v tomto ohledu nic netvrdí a v průběhu řízení se žádná informace o možné vážné újmě neobjeví, nemusí její případnou existenci správní orgán sám vyhledávat, avšak musí v odůvodnění svého rozhodnutí uvést, že hrozba vážné újmy nebyla v řízení tvrzena ani nevyšla najevo**“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, č. j. 7 Azs 28/2011 – 74). Nejvyšší správní soud ve správním spise ověřil, že stěžovatel skutečně v průběhu správního řízení netvrdil nic o neutěšené situaci ukrajinských věznic, a v tomto ohledu tedy přisvědčil krajskému soudu. Ze stěžovatelovy žádosti i následného pohovoru zcela jasně vyplynulo, že primárním důvodem jeho žádosti je neochota nastoupit vojenskou službu. (...) Možnost udělení trestu odnětí svobody v případě odmítnutí vojenské služby sice zmínil, nikdy však neuvedl ani nenaznačil, že by se obával podmínek ve věznicích jako takových, respektive že by jejich stav byl natolik špatný, že by pobyt v nich bylo možné považovat za nelidské či ponižující zacházení. Stěžovatel tedy v průběhu správního řízení nezavdal důvod k tomu, aby žalovaný obstarával speciální podklady k této problematice. ... Nejvyšší správní soud tedy v postupu žalovaného neshledal pochybení. V situaci, kdy stěžovatel neutěšenost stavu ukrajinských věznic netvrdil, a v průběhu správního řízení se informace o vážné újmě neobjevila, nebyl povinen její případnou existenci sám vyhledávat“ (pozn.: zvýraznění v citaci provedl NSS). Nejvyšší správní soud pouze pro úplnost dodává, že na základě totožných námitek odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou např. i usneseními ze dne 7. 3. 2018, čj. 8 Azs 184/2017-47, nebo ze dne 19. 12. 2018, čj. 8 Azs 218/2018-38.

[11] K otázce, zda bylo povinností žalovaného zabývat se uvedenou problematikou i bez toho, aby byla nejdříve stěžovatelem v azylovém řízení tvrzena, lze plně odkázat na výše citované usnesení Nejvyššího správního soudu. Přitom je vhodné připomenout, že „i za přímé aplikace čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odmínání statusu mezinárodní ochrany ve vztahu k možnosti uplatňovat nové skutečnosti platí, že lze vznášet pouze takové, které žadatel o mezinárodní ochranu nemohl bez vlastního zavinění uvést již v řízení před správním orgánem“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32). Není přitom zřejmé, že by zde byl jakýkoli důvod, pro který stěžovatel nemohl svou obavu z mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení v ukrajinských věznicích uplatnit již v řízení před žalovaným.

[12] Nejvyšší správní soud tedy neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele. Proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[13] Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 60 odst. 3, větou první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[14] V řízení před krajským soudem byl stěžovateli ustanoven zástupcem Mgr. Ladislav Bárta, advokát. Dle § 35 odst. 10 *in fine* s. ř. s. zastupuje ustanovený zástupce, je-li jím advokát, účastníka i v řízení o kasační stížnosti. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Odměna ustanovenému zástupci náleží za poskytnutí jednoho úkonu právní služby dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), spočívající v podání kasační stížnosti [písemné podání ve věci samé dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], při sazbě 3100 Kč za úkon právní služby [dle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Odměna ustanoveného zástupce tak činí 3 100 Kč. Pokud jde o náhradu hotových výdajů ustanoveného zástupce, je tato stanovena paušálně v § 13 odst. 3 advokátního tarifu, a to ve výši 300 Kč za každý jeden úkon právní služby. Na náhradě hotových výdajů proto ustanovenému zástupci náleží částka 300 Kč. Celkem tedy ve výroku III. tohoto rozsudku přiznal Nejvyšší správní soud ustanovenému advokátovi na odměně za zastupování stěžovatele a na náhradě hotových výdajů částku 3 400 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci vyplacena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 12. prosince 2019

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu